

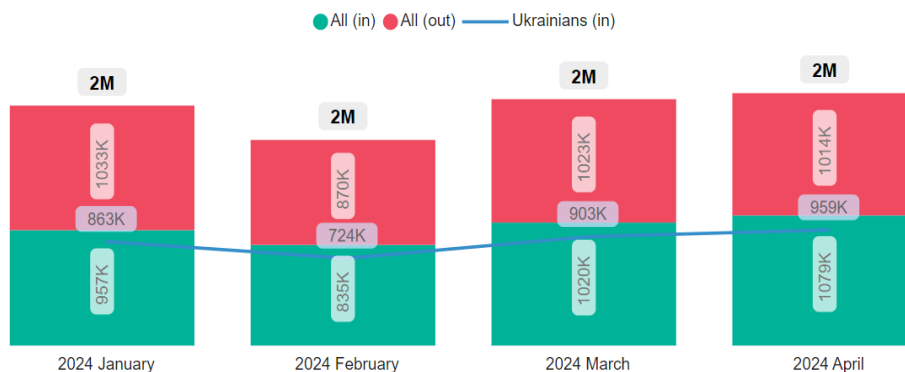
**МОНІТОРИНГ КОРДОНУ УВКБ ООН
НА МІЖНАРОДНИХ ПУНКТАХ ПЕРЕТИНУ КОРДОНУ**
(Кордони між Україною, Молдовою та Європейським Союзом)
Квітень 2024 року

Фігура 1 .1 ПП Рені з Молдовою. Консультації прикордонника. Фото: «Десяте квітня»

З середини березня 2022 року УВКБ ООН та його місцеві НУО-партнери «Право на захист» (R2P), NEEKA та «Десяте квітня» (ТТА) провели моніторинг кордону на 30 пунктах пропуску між Україною та Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою. Групи моніторингу кордону надають інформацію, правову допомогу, консультації з питань захисту та соціальну підтримку людям, які залишають Україну в пошуках міжнародного захисту, а також тим, хто повертається в Україну.

1. Огляд Транскордонних переміщень (в'їзд і виїзд)

Рух на західному кордоні України (в'їзд та виїзд)

Фігура 2 . Кількість людей, які перетнули міжнародний кордон з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Цифра не включає дані про перетин кордону з Молдовою. Джерело: Державна прикордонна служба України (ДПСУ)

Після початкового падіння загального транскордонного руху з січня по лютий 2024 року, з лютого по квітень 2024 року було зафіксовано стійке, але повільне зростання загального транскордонного руху. У той час як у першому

кварталі року кількість людей, які виїхали з України, перевищувала кількість тих, хто повернувся, у квітні 2024 року ця тенденція змінилася, і чистий притік людей в Україну становив 65 000 осіб. Ймовірно, це пов'язано зі святом Великодня, про що свідчить відповідний високий відсоток намірів щодо короткострокового перебування, які спостерігалися. Близько 79% людей, опитаних у квітні, сказали, що вони в'їхали в країну менше ніж на місяць, а 51% навіть на менш ніж два тижні. Таким чином, очікується, що в травні 2024 року кількість людей, що виїдуть з України збільшиться, і кількість виїздів переважить зворотній рух знову.

Зміни до законодавства щодо транскордонних переміщень у квітні 2024 року

2 квітня 2024 року Кабінет Міністрів України ухвалив постанову про внесення змін до Правил перетину державного кордону громадянами України. У поправках зазначається про те, що студенти чоловічої статі зможуть перетинати кордон під час дії воєнного стану, якщо вони відповідатимуть таким сукупним критеріям:

- Вік: 18 – 22 роки;
- Навчається на денній формі навчання в комунальному або державному університеті України (за винятком приватних університетів) і зарахований на програму бакалавра з будь-якої дисципліни або програму магістра з медичної, фармацевтичної чи ветеринарної дисципліни;
- Є учасником глобальної програми академічної мобільності та виїжджає на навчання до закордонного навчального закладу на один семестр.

2. Основні висновки

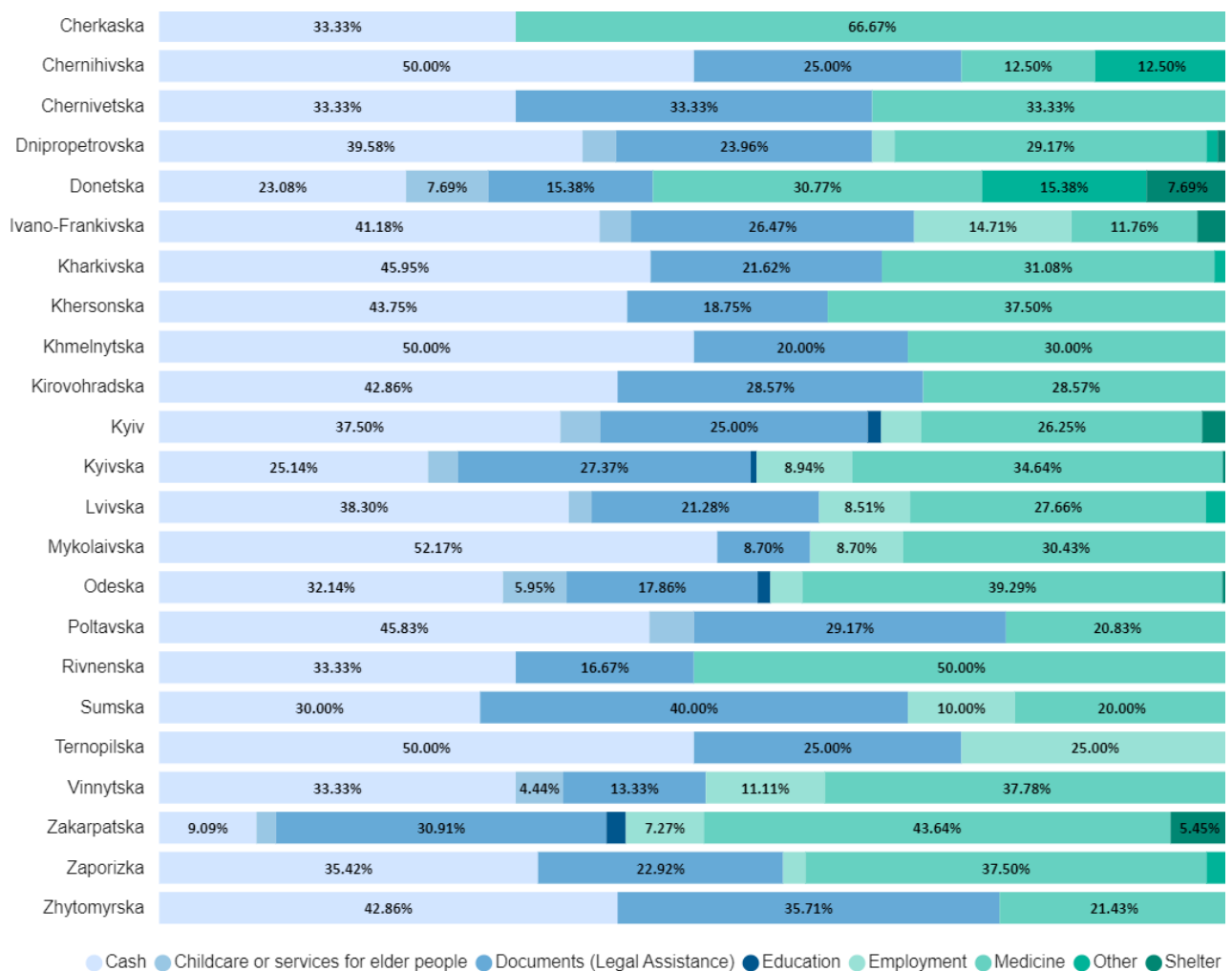
Загальні спостереження

- Наміри щодо повернення: Аналіз інтерв'ю, проведених прикордонними спостерігачами-партнерами УВКБ ООН з січня по квітень 2024 року, свідчить про продовження тенденції до зниження намірів щодо повернення опитаних осіб. У той час як загальні наміри щодо повернення на 2023 рік становили 91% респондентів, які висловили намір повернутися, якщо ситуація в Україні стабілізується, тенденція до зниження встановилася в серпні 2023 року, коли відсоток респондентів з намірами повернутися опустився нижче 90% к кінцю року. У перші чотири місяці 2024 року спостерігалось продовження цієї тенденції до зниження, коли наміри повернутися в середньому знизилися до 81%. У зв'язку з цим відсоток тих, хто не впевнений щодо свого довгострокового повернення, зріс до 17% у 2024 році.

Фігура 3 . Дані на основі прикордонного моніторингу УВКБ ООН за 2023 та 2024 роки відповідно.

- **Тенденції повернення за областями походження:** Очікувано найменше повертаються вимушено переміщені особи з Луганської та Донецької областей. Це спостереження узгоджується з повідомленнями партнерів, які зазначили, що біженці з Донецької та Луганської областей, які вже були внутрішньо переміщеними особами ще до повномасштабного вторгнення і яке почалося в лютому 2022 року, взагалі не планують повертатися в Україну.
- **Причини повернення в Україну:** Возз'єднання з родиною та догляд за членами родини, які залишилися, залишаються двома домінуючими причинами повернення в Україну протягом усього 2023 року, а також перших чотирьох місяців 2024 року. Якщо за весь 2023 рік стабілізація безпекових умов на батьківщині була третьою основною причиною повернення респондентів в Україну – 22%, то в перші чотири місяці 2024 року ця причина вже мала значно менший відсоток – лише 5% відповідей. Інші основні причини повернення, зазначені в інтерв'ю, не мають значних змін у відповідях в період 2023 і 2024 роками до сьогодні та включають бажання перевірити житло, а також відсутність доступу до медичної допомоги в приймаючих країнах.
- **Потреби людей, які повертаються в Україну:** Наведений нижче графік демонструє основні потреби осіб, які повертаються, незалежно від тривалості запланованого перебування з розбивкою по областях повернення. Трійка найбільших потреб осіб, що повертаються – це грошова підтримка, медичне обслуговування та документи (юридична допомога) незалежно від області повернення.

Фігура 4. Дані на основі прикордонного моніторингу УВКБ ООН у 2024 році.

Відкрита інформація Державної прикордонної служби України (ДПСУ) щодо транскордонного переміщення

- На своїй веб-сторінці ДПСУ повідомила про три випадки попередження або виявлення торгівлі людьми. [Показовим є приклад](#) примусу українських жінок отримати статус тимчасового захисту в Румунії. Підозрювана особа, використовуючи обман, зверталася до жінок, які перебувають у вразливому соціально-економічному становищі, обіцяючи їм роботу за кордоном. Після прибуття до Румунії жінок піддавали трудовій експлуатації, їм обмежували пересування та вилучали документи. Зловмисниця примушувала жінок співпрацювати у зверненні за соціальними виплатами до румунських органів влади. У жінок забирали всі гроші. Справа підкреслює посилену вразливість, спричинену війною, і підвищені ризики торгівлі людьми.
- ДПСУ на своєму сайті продовжує повідомляти про спроби чоловіків призовного віку перетнути кордон. Випадки підробки документів та відсутність підстав для перетину кордону – це випадки, з якими стикалися на міжнародних пунктах пропуску. Продовжують надходити повідомлення про спроби перетину «зеленого кордону».
- ДПСУ виявила [групу, яка сприяла незаконному в'їзду](#) іноземців в Україну. Ця група систематично виготовляла підробні документи для працевлаштування іноземців, які дозволяли їм отримувати довгострокові візи та згодом легалізувати своє перебування в Україні шляхом отримання посвідки на проживання. Задokumentовані випадки стосувалися іноземних громадян переважно зі Східної Азії та Південної Америки.

Спостереження партнерів УВКБ ООН (на місці) у квітні

- Партнери повідомляють про відмови чоловікам 18-59 років у перетині кордону. У більшості випадків прикордонники посилалися на недостатню кількість документів, необхідних для перетину кордону. Партнери зазначили, що письмово такі відмови майже не оформляються.
- Партнери повідомили про поодинокі випадки виїзду людей похилого віку з України з наміром повернутися на тимчасово окуповані території через фінансові обмеження для забезпечення життя чи возз'єднання з родичами, які там проживають.
- Щодо впливу змін у законодавстві про фінансову допомогу ВПО, партнери зазначають, що в розмовах під час перетину кордону виявити такі випадки складно. Проте було виявлено принаймні один такий випадок, коли ВПО, який проживав в Чернівцях, виїхав з України до Франції через скасування допомоги ВПО.
- Посилення переміщень, пов'язаного з активізацією обстрілів Одеси в березні-квітні, не спостерігалось. Однак збільшилася кількість маятниководібних переміщень, коли люди повідомляють, що їдуть до родичів у Молдову, «щоб відпочити та поспати».
- Були виявлені випадки, коли жителі Харкова та Харківської області, Сумської області та Донецької області вперше після 24 лютого 2022 року залишили країну через погіршення безпекової ситуації. Однак дана тенденція не мала великого масштабу.

3. Підтримка на пунктах пропуску у квітні 2024 року

У квітні 2024 року партнери УВКБ ООН, «Право на захист», NEEKA та «Десяте квітня», здійснили 319 моніторингових візитів до ПП Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії та Молдови. Під час цих візитів партнери УВКБ ООН надали різні форми підтримки **1 351 особі**, яка перетнула кордон. Ця підтримка включала низку послуг, у тому числі 1241 консультування щодо захисту та 255 випадків правової допомоги, 69 осіб отримали соціальний супровід та 1 особі були надані транспортні послуги.

Загалом у 2024 році, з січня по квітень 2024 року, партнери УВКБ ООН підтримали **5 466 осіб**, які перетнули кордон.

Примітка до методології

З січня по квітень 2024 року партнери УВКБ ООН опитали на кордоні загалом 13 058 осіб. У квітні 2024 року партнери УВКБ ООН опитали 3 547 осіб (з них 73,4% жінки 18-59 років, 6,8% чоловіки 18-59 років, 9,4% жінки 60+ років, 9,2% чоловіки 60+ років, 1% жінки 0-17 років, 0,2% чоловіки 0-17 років та 3% особи з інвалідністю).

З середини березня 2022 року УВКБ ООН розгорнуло групи моніторингу кордону через місцевих партнерів-НУО для надання інформації та допомоги людям, які перетинають кордон із країнами ЄС (Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія) та Молдова. Ці команди надають інформацію, правову допомогу, консультації щодо захисту та соціальну підтримку людям, які залишають Україну в пошуках міжнародного захисту, а також тим, хто повертається до країни.

Групи прикордонного моніторингу проводять індивідуальні бесіди з особами, які виїжджають та в'їжджають з України. Метою цих співбесід є збір інформації про індивідуальні обставини, причини переїзду та їхні потреби у захисті. Методологія моніторингу кордону зосереджена на оцінці та реагуванні на захист і гуманітарні потреби людей, які перетинають кордон між Україною та країнами ЄС і Молдовою. Групи проводять інтерв'ю, збирають дані та надають необхідну підтримку з метою посилення заходів захисту та забезпечення благополуччя тих, хто перебуває в процесі переміщення.

Результати моніторингу ґрунтуються на індивідуальних інтерв'ю з людьми, які перетинають кордон, як на в'їзд, так і на

